

Regelbunden tillsyn i Ytterhogdals skola

Förskoleklass

Grundskola årskurs 1–9

Inledning

Skolinspektionen har granskat verksamheten i Härjedalens kommun under höstterminen 2009 och besökt Ytterhogdals skola den 17 september 2009. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för den regelbundna tillsynen.

Tillsynen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/tillsyn/).

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs har kommunen och rektorn för skolan ansvar för att åtgärder vidtas. Åtgärderna ska redovisas till Skolinspektionen inom tre månader från dagen för Skolinspektionens beslut, dvs. senast den 9 mars 2010.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för Skolinspektionens bedömning är dels dokument från kommunen och Ytterhogdals skola, dels den information som samlats in under besöket. I Ytterhogdals skola intervjuades rektorn, lärare, annan personal och elever. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Tabell 1: Antal elever på Ytterhogdals skola

Ytterhogdals skola	Antal elever
Förskoleklass	8
Grundskola	64

Källa: Skolans uppgifter

Skolan i byn Ytterhogdal ligger cirka 40 kilometer från centralorten Sveg i Härjedalens kommun. Skolan ingår tillsammans med förskolan Bauers och fritidshemmet i ett rektorsområde. Totalt finns 22 personer anställda inom rektorsområdet.

Personalen och eleverna vid skolan är indelad i tre arbetslag som tillika utgör skolans klasser: förskoleklass–årskurs 3, årskurs 4–6 respektive årskurs 7–9. Vissa lärare inom praktiska ämnen arbetar inom samtliga arbetslag.

Ytterhogdals skolas upptagningsområde gränsar mot Berg i norr och Sveg i söder och innefattar Ytterhogdal och Överhogdal samt byarna runt omkring och däremellan, såsom Fåssjödalen, Flor och Stensån. Tio elever åker skolskjuts.

Bedömningar

Motiveringsrutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. I detta material används begreppet styrdokument som en samlande beteckning för relevanta författningar och allmänna råd.

Kunskaper

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans kunskapsresultat och arbetet för att ge eleverna möjlighet att nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger eleverna att nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Kommentar och bedömning:

Genomsnittligt meritvärde år 2008 vid Ytterhogdals skola ligger enligt skolans uppgifter på 203,8, vilket är ett lägre genomsnittligt meritvärde än såväl riket i stort (209,3), som kommungruppen (207,7) och kommunen som helhet (207,1), samtliga enligt nationell statistik. Det måste dock noteras att det är ett litet antal elever årligen i årskurs 9, vilket gör att genomsnittligt meritvärde i hög grad påverkas av enskilda individers meritvärde. Uppgifter om Ytterhogdals skola saknas i Skolverkets officiella statistik då antalet elever är för litet. I material från skolan kan endast uppgifter från år 2008 hämtas.

Samtliga elever vid skolan hade godkänt betyg i samtliga ämnen och var behöriga till nationellt program föregående år.

Skolan har redovisat resultat för elever i nationella prov årskurs 5 de senaste åren. Resultaten är dock inte relevanta att redovisa då de tenderar att variera kraftigt med de små elevgrupperna. Skolan har även redovisat hur många elever som nått målen i respektive ämne för samtliga årskurser vid skolan till och med vårterminen 2008. Av dessa uppgifter och baserat på aktuell information vid intervjuer framkommer dock att skolan riskerar att nå en mycket låg måluppfyllelse i avgångsklassen detta läsår.

Skolinspektionen bedömer att åtgärder behövs så att alla elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen. Särskilt allvarligt är att skolan inte kunnat sätta in åtgärder för vissa elever i behov av särskilt stöd så att dessa nått målen. Se vidare bedömningspunkt 1.5.2.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Bedömningspunkter

1.2.1 Lärarna följer fortlöpande upp elevernas kunskapsutveckling och resultat i alla ämnen i förhållande till styrdokumentens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.2.2 Lärarna genomför utvecklingssamtal om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.2.3 Lärarna upprättar en individuell utvecklingsplan i samband med utvecklingssamtalet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt grundskoleförordningen ska läraren vid utvecklingssamtalet i en skriftlig individuell utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i relation till målen i varje ämne som eleven får undervisning i, och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna.

Vid Ytterhogdals skola upprättas individuella utvecklingsplaner (IUP) för alla elever i samband med utvecklingssamtalen. De IUP som Skolinspektionen tagit del av innehåller dock inte alltid ett omdöme om elevens kunskapsutveckling i varje ämne, utan kan i årskurs 5 även innehålla samlat omdöme i SO och NO.

Alla omdömen ger inte heller tydligt besked kring elevens kunskapsutveckling, exempelvis om eleven kommer att nå målen, samt vad inom ämnet som är elevens styrkor och utvecklingsområden. Bland givna omdömen finns dessutom omdömen kring eleven som person, vilket inte hör hemma i denna typ av dokument. Rektorn vid skolan har beslutat att omdöme i övrigt inte skall ges, vilket dock ändå ges i vissa planer utan koppling till målen i läroplanen.

Vad gäller den framåtsyftande delen så finns inte alltid en sammanfattning över vad skolan ska vidta för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Skolinspektionen bedömer att de individuella utvecklingsplanerna måste förbättras vid Ytterhogdals skola. Planerna måste innehålla omdömen i varje enskilt ämne från och med årskurs 5, även om undervisningen varit ämnesöver-

4 (16)

gripande. Skolan måste även notera att skriftliga omdömen inte skall ges i övrigt, utifrån vad rektor beslutat. Personliga beskrivningar som kan uppfattas som stötande kring eleven som person får inte förekomma. Beskrivning av skolans insatser för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt måste förtydligas.

För stöd i utformningen av individuella utvecklingsplaner, se Skolverkets allmänna råd för individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen (SKOLFS 2009:16).

1.3 Bedömning och betygssättning

Bedömningspunkter

1.3.1 Lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.3.2 Vid bedömning och betygssättning utgår lärarna från de nationella målen i kursplanerna och från betygskriterierna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.3.3 Betyg sätts och utfärdas, skriftliga bedömningar ges och betygskatalog förs enligt grundskoleförordningens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4 Genomförande av utbildningen

Bedömningspunkter

1.4.1 Läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Av läroplanen framgår att mål att sträva mot ska ange inriktningen på skolans arbete. De anger därmed en önskad kvalitetsutveckling i skolan. Vid Ytterhogdals skola framkommer vid intervju med rektorn och personalen att det varierar mellan lärare och ämnen i hur hög grad mål att sträva mot genomsyrar undervisningen. Ett utvecklingsarbete pågår vid skolan i syfte att samtliga lärare via den pedagogiska planeringen ska integrera strävansmålen. Samarbete har förekommit med andra skolor inom området. Skolinspektionen bedömer att skolan måste arbeta för att innehållet i undervisningen samt arbetssätt och arbetsformer i högre grad motsvarar det som uttrycks i läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot, oavsett årskurs, lärare och ämne.

1.4.2 Eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Av skollagen framgår att eleverna ska ha inflytande över hur deras utbildning utformas. Omfattningen och utformningen av elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Av läroplanen framgår vidare att skolan ska klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers och vårdnadshavares rätt till inflytande och påverkan. Det är inte minst viktigt som underlag för den enskildes val i skolan. Läraren ska utgå från att eleverna kan och vill ta ett personligt ansvar för sin inläring och för sitt arbete i skolan, se till att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad, verka för att flickor och pojkar får ett lika stort inflytande över och utrymme i undervisningen, svara för att eleverna får pröva olika arbetssätt och arbetsformer och tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen och förbereda eleverna för delaktighet och medansvar och för de rättigheter och skyldigheter som präglar ett demokratiskt samhälle. Tillsynen vid Ytterhogdals skola visar att det varierar i vilken mån målen för skolan presenteras för eleverna. Genom intervjuer med rektorn och personalen framkommer att detta fungerar bra till och med årskurs 3, medan eleverna i årskurs 4–9 får målen presenterade i varierande omfattning, beroende på vilken lärare de har. Det finns en uppfattning bland vissa lärare att eleverna nog inte

skulle förstå målen även om man försökte förklara dessa. Vad gäller elevernas inflytande så framkommer vid intervjuer att det finns större inflytande bland de yngre eleverna till och med årskurs 3, medan eleverna i årskurs 4–9 har mindre inflytande. Rektorn beskriver att det är svårare att skapa förståelse för vikten av elevinflytande över undervisningen hos lärare bland de äldre eleverna vid skolan och att detta område måste förbättras. Intervjuade elever inom årskurs 6 och 9 har svårt att redogöra för vilket inflytande de har över det som sker i skolan. Bland elever framför allt i årskurs 6 finns det också en osäkerhet kring vilka skolans mål är.

Skolinspektionen bedömer att arbetet med att ge eleverna inflytande över det egna lärandet behöver utvecklas inom skolan. Vidare bör arbetet med att informera samt förklara målen för undervisningen för eleverna förbättras.

1.4.3 Eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.4 De som arbetar i skolan samverkar inom och mellan verksamheterna för att göra skolan till en god miljö för elevernas utveckling och lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Av läroplanen framgår att läraren ska samverka med andra lärare i arbetet för att för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande och för att nå utbildningsmålen.

Vid Ytterhogdals skola sker ett nära samarbete mellan förskoleklass, skola och fritidshem. Barnens övergång från förskolan till skolan fungerar på ett smidigt sätt. När det gäller kunskapsöverföring till och från gymnasieskolan så försvåras detta av att eleverna sprids till flera olika gymnasieskolor. I intervjuer framkommer att personalen inom skolan i begränsad omfattning samarbetar för elevernas lärande i ett 6–16-års perspektiv. Det genomförs regelbundna möten, men dessa upptas främst av löpande frågor. En fungerande pedagogisk arena initierad av rektorn för diskussioner om exempelvis elevernas kunskapsresultat, arbetet med särskilt stöd, kunskapssyn, mål och bedömning samt arbetssätt finns inte vid tillsynsbesöket. Lärare berättar vid intervju att samverkan minskat mellan lärarlagen mellan årskurs F-3, och 4-9 i förhållande till tidigare. Det som sker är att information om eleverna förs över vid över skolning av elever mellan årskurserna 3–4 och att lärarna samverkar vid temadagar.

Skolinspektionen bedömer att Ytterhogdals skola måste fortsätta arbetet med att

öka samverkan mellan arbetslagen så att övergången mellan olika årskurser kan förbättras.

1.4.5 Utbildningen i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund till fortsatt skolgång.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Bedömningspunkter

1.5.1 Skolans undervisning anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.5.2 Särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Av skollagen framgår att särskilt stöd ska ges till elever som har svårigheter i skolarbetet. Av läroplanen framgår att alla som arbetar i skolan ska uppmärksamma och hjälpa elever i behov av särskilt stöd. Läraren ska bland annat stimulera, handleda och ge särskilt stöd till elever som har svårigheter.

Av grundskoleförordningen framgår vidare att om det genom uppgifter från skolans personal, en elev, elevens vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att eleven kan ha behov av särskilda stödåtgärder, ska rektorn se till att behovet utreds. En elev ska också få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det. Enligt grundskoleförordningen ska särskilt stöd ges till elever med behov av specialpedagogiska insatser. Sådant stöd ska i första hand ges inom den klass eller grupp som eleven tillhör.

Vid Ytterhogdals skola ska det särskilda stödet enligt rektorn främst ges via extra tid i ordinarie lärarens tjänst. Tidigare har speciallärare funnits vid skolan, men under detta år har resursen dragits in av ekonomiska skäl. Handledning för särskilt stöd ges till lärare via elevhälsan och konsultation kan ges snabbt enligt lärarna. Vid intervju med elevhälsan, lärare och rektorn framkommer dock att det finns en förväntan bland lärare inom årskurs 4–9 att stöd till elever i behov av särskilt stöd skall ges direkt av elevhälsan istället för att ske via respektive lärare integrerat i klassen. Enligt rektor är det mer osäkert i dag om särskilt stöd

kan ges till alla elever som är i behov av detta.

Vid skolan finns i dag ett antal elever med klart begränsade kunskaper i svenska språket. Ingen av dessa elever undervisas i svenska som andraspråk av behörig personal. Ingen har heller studiehandledning på modersmålet, trots att lärare och rektorn bedömer att flera elever har behov av detta. Andra slags stöd har satts in för några av eleverna, exempelvis som stödundervisning på svenska. En särskild resurspedagog har även som uppgift att underlätta kontakten med hemmet.

Lärare och elever berättar vid intervju att resultatet blir att vissa elever endast når målen i ett begränsat antal ämnen, medan andra elever inte kan tillgodogöra sig någon undervisning alls. Lärarna berättar också att kontakterna med hemmen är väldigt svåra i flera fall, både när det gäller snabba kontakter och när det gäller mer uttömmande samtal, då föräldrarna inte talar svenska. Den tolkservice som kan ges på telefon är inte tillräckligt snabbt tillgänglig eller utförlig. Inom förskoleklass och de lägre årskurserna fungerar inkludering och speciella stödåtgärder bra enligt samtliga intervjuade, dock med undantag för de elever som saknar kunskaper i svenska.

Skolinspektionen bedömer att rektorn vid Ytterhogdals skola måste se till att samtliga elever får den undervisning de har rätt till. Skolan måste också se till att de elever som är i behov av studiehandledning på modersmålet får detta. Skolinspektionen menar att skolan inte får vara passiv i de fall en elev uppenbarligen inte kan tillgodogöra sig undervisningen trots stödinsatser. Rektorn har ett särskilt ansvar att utreda stödbehovet och bevaka att fungerande särskilt stöd sätts in.

1.5.3 Vid behov av särskilda stödåtgärder utarbetas alltid åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Av grundskoleförordningen framgår att om det genom uppgifter från skolans personal, en elev, elevens vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att eleven kan ha behov av särskilda stödåtgärder, ska rektorn se till att behovet utreds. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd, ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när åtgärdsprogrammet utarbetas.

Vid Ytterhogdal skola uppger lärare vid intervju att inte alla elever som visat sig vara i behov av särskilt stöd inte har, eller har haft, ett åtgärdsprogram. De som uppges sakna program är vissa nyanlända elever med språksvårigheter. De

åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av håller skiftande kvalitet. I några fall är det otydligt vilka behoven är. Snarare redovisas symptom än orsak. Målsättningen beskrivs inte alltid så att det är möjligt att göra en användbar utvärdering. Utvärderingen handlar inte alltid om hur framgångsrik insatt åtgärd egentligen är.

Skolinspektionen bedömer att åtgärdsprogrammen måste förbättras och upprättas för alla i elever i behov av särskilt stöd. Se vidare Skolverkets allmänna råd för arbetet med åtgärdsprogram (SKOLFS 2008:25).

2 Normer och värden

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i vardaglig handling samt skolans arbete för att ge eleverna en trygg miljö.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Bedömningspunkter

2.1.1 Skolan utgör en trygg miljö som är inriktad på lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt skollagen ska verksamheten i skolan utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar inom skolan ska främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för vår gemensamma miljö. Särskilt ska den som verkar inom skolan främja jämställdheten mellan könen samt aktivt motverka alla former av kränkande behandling, såsom mobbning och rasistiska beteenden.

Vid Ytterhogdals skola beskriver lärare vid intervju att skolan inte klarar uppdraget kring trygghet för eleverna i årskurs 4–9, främst avses de nyanlända. Flyktningbarnen sorteras ut av de övriga barnen och får exempelvis enligt uppgift ofta sitta ensamma vid ett eget bord i matsalen. Företrädare för elevhälsan uppger att skolan genomgående är otrygg bland äldre elever. Som exempel nämns att lärare inte tordats lämna vissa elever ensamma ute på rast och att elever i årskurs F-3 ofta gruvar sig för att fortsätta till "andra sidan" av skolan.

Ytterhogdals skola delas rent fysiskt genom matsalens placering mellan årskurs F-3 och 4–9. Lärare uppger att det från tid till annan kan vara så stökigt vid vissa lektioner att de tvekar att lämna salen även för kortare stunder. Lärarna berättar också om grovt språkbruk på skolan. Eleverna beskriver skolan dels som trygg, men samtidigt berättar elever som Skolinspektionen träffar att elever i årskurs 4–6 inte kan vistas på vissa platser på skolan utan att riskera att angripas fysiskt

av de äldre eleverna och att det inte spelar någon roll om man tar upp detta med de vuxna på skolan. Denna situation är okänd bland lärarna i årskurs 4–9. Äldre elever som inspektionen träffar menar att eleverna i årskurs 4–6 inte får vistas på vissa platser på grund av tidigare incidenter.

Skolinspektionen bedömer att Ytterhogdals skola måste vidta åtgärder så att skolan utgör en trygg miljö så att alla elever kan känna sig trygga. Skolan måste intensifiera sitt arbete med värdegrunden och sitt uppdrag för att skolan ska bli en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära bland alla elever.

2.1.2 Skolan och lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt skollagen ska verksamheten i skolan utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar inom skolan ska främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för vår gemensamma miljö. Särskilt ska den som verkar inom skolan främja jämställdheten mellan könen samt aktivt motverka alla former av kränkande behandling, såsom mobbning och rasistiska beteenden.

Vid Ytterhogdals skola försöker man enligt rektorn arbeta förebyggande genom trygghetsgruppen. Elever som Skolinspektionen träffar berättar att de årligen får fylla i enkäter kring trivseln på skolan. Det efterfrågas dock inte om det finns områden på skolan där de känner sig mindre trygga. Eleverna berättar att de ibland har speciellt "tjejsnack" i årskurs 6, men upplever inte att det talas om normer och värden vid andra tillfällen. Personal i årskurs 4–9 berättar att man börjat arbeta med attityder på individnivå via extra mentorstid. Personal i årskurs F–3, berättar om värderingsövningar och arbete kring kamratskap. De menar dock att det saknas en samsyn inom skolan kring definitioner och metoder kring normer. De menar också att tid finns till detta, men att det saknas ledning.

Skolinspektionen bedömer att Ytterhogdals skola måste föra ett gemensamt värdegrundsarbete. Rektorn måste ta det pedagogiska ledningsansvaret i detta arbete. Skolinspektionen vill understryka att nolltolerans gäller kräng kränkningar, trakasserier och diskriminering inom skolan. Se vidare bedömningspunkt 2.1.1

2.1.3 Skolan har upprättat en plan mot kränkande behandling i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs

	X
--	---

Motivering
Enligt 14 a kap. skollagen ska huvudmannen se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. Planen ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Vid Ytterhogdals skola finns en årlig plan mot kränkande behandling och diskriminering. Planen innehåller de flesta delar som ska finnas med. Planen har dock inte, enligt rektorn och eleverna, upprättats tillsammans med eleverna. I planen saknas vidare redogörelse för hur föregående års planerade åtgärder har genomförts. Skolinspektionen bedömer att Ytterhogdals skola måste se över sin plan mot kränkande behandling så att den överensstämmer med författningen. För stöd i utformningen, se Skolverkets allmänna råd för att främja likabehandling och förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling (SKOLFS 2009:38).

3 Ledning och kvalitetsarbete

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område rektors ansvarstagande för skolans målinriktning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen. Tillsynen behandlar också tillgång till utbildning samt resurser i form av personal liksom hur rektorn följer bestämmelserna för skolan.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Bedömningspunkter

3.1.1 Varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.2 Skolan erbjuder eleverna språkval, elevens val samt modersmålsundervisning i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
I timplanen anges ett visst antal timmar för elevens val. Undervisningen syftar till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen. I elevens val kan även ingå ett språk som eleven inte tidigare har fått undervisning i, nybörjarspråk. Undervisningen ska till sitt innehåll och sin inriktning vara förenlig med målen i den kursplan eller de kursplaner som regeringen fastställt för det ämne eller de ämnen som utgör elevens val. Styrelsen ska erbjuda eleverna ett allsidigt urval av ämnen som elevens val. Styrelsen ska sträva efter att tillgodose elevernas val genom att utnyttja de möjligheter som finns inom ramen för gällande bestämmelser. Ytterhogdals skola erbjuder ett allsidigt urval av aktiviteter som elevens val, vilka samtliga, förutom den studieverkstad som erbjuds för elever som ligger efter i undervisningen, är förenliga med författningen. Skolinspektionen bedömer dock att Ytterhogdals skola måste se till att elevens val verkligen blir ett tillfälle för eleverna att fördjupa och bredda sina kunskaper och inte ett tillfälle för stödundervisning, vilket inte är förenligt med bestämmelserna. Av grundskoleförordningen framgår att om en eller båda av elevens vårdnadshavare har ett annat språk än svenska som modersmål och språket utgör dagligt umgängesspråk för eleven, ska eleven få sin undervisning i detta språk som ett ämne, modersmålsundervisning, om eleven har grundläggande kunskaper i språket och eleven önskar få sådan undervisning. Vid Ytterhogdals skola finns som tidigare beskrivits ett antal elever med annat modersmål än svenska. Ingen modersmålsundervisning har erbjudits dessa elever. Några har uttryckligen önskat detta enligt rektorn, men med hänvisning till rådande ekonomi så har de nekats. Skolinspektionen bedömer att skolan måste informera eleverna och dess vårdnadshavare om rätten till modersmålsundervisning, se vidare i kommunbeslutet.

3.1.3 Skolan anordnar undervisning i svenska som andraspråk i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt grundskoleförordningen ska undervisning i svenska som andraspråk om det behövs bland annat anordnas för elever som har ett annat språk än svenska som modersmål. Undervisning i svenska som andraspråk ska anordnas i stället för undervisning i svenska. Vid Ytterhogdals skola finns i dag elever med annat modersmål än svenska, som

enligt rektorn och lärare bedömts vara i behov av undervisning i svenska som andraspråk. Ingen av dessa elever har undervisning i svenska som andraspråk istället för svenska. Någon elev har svenska som andraspråk i form av stödundervisning utöver svenska.

Skolinspektionen bedömer att Ytterhogdals skola måste se till att svenska som andraspråk ges till de elever som behöver det. Skolan måste också bevaka att bedömningskriterierna i svenska som andraspråk används för dessa elever vid nationella prov.

3.1.4 Skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.5 Utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda en obetydlig kostnad för eleverna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.2 Personalens utbildning

Bedömningspunkter

3.2.1 Skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.2.2 Rektorn har genom utbildning och erfarenhet förvärvat pedagogisk insikt.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3 Rektors ansvar

Bedömningspunkter

3.3.1 Rektorn håller sig förtrogen med det dagliga arbetet och tar som pedagogisk ledare det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt skollagen ska det för ledningen av utbildningen i skolorna finnas rektorer. Rektorn ska hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan. Det åligger rektorn att särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Av läroplanen framgår att som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Rektorn på Ytterhogdals skola har verkat vid skolan under cirka sex år. Rektorn har god insikt i de teoretiska förutsättningar som gäller för verksamheten när det gäller statistik och regler. Personalen och elever på skolan uppger att rektorn är lättillgänglig och enkel att prata med. Personalen berättar vidare att rektorn är bra på att ge feedback, både individuellt och i grupp. Personalen uppger dock samtidigt att rektorn inte finns ute i verksamheten särskilt ofta och att han saknar förmågan att driva det pedagogiska utvecklingsarbetet framåt. Denna bild av ett bristande pedagogiskt ledarskap bekräftas vid intervju med elevhälsans företrädare. Skolinspektionen bedömer att rektorn måste ta ett tydligt pedagogiskt ledningsansvar så att verksamheten som helhet kan inriktas på att nå de nationella målen.

3.3.2 Rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3.3 Lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg iakttas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.4 Kvalitetsarbete

Bedömningspunkter

3.4.1 Skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder för att förbättra måluppfyllelsen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Av läroplanen framgår att skolans verksamhet måste utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. Huvudmannen har ett givet ansvar för att så sker. Den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar är förutsättningar för att skolan utvecklas kvalitativt. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas. Vidare framgår att rektorn ansvarar för att en lokal arbetsplan upprättas samt för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och till målen i skolplanen och den lokala arbetsplanen. Rektorn har ansvaret för skolans resultat. Ytterhogdals skola driver ett kvalitetsarbete som till stora delar handlar om att rektorn sammanställer de uppgifter som lärarna lämnar in. God kontroll finns kring nödvändiga uppgifter, exempelvis kring elevernas kunskapsmässiga måluppfyllelse, men ingen egentlig struktur finns för att föra samtal kring utvärderingar på skolenivå. Rektorn anser dock att kvalitetsarbetet är levande. Lärarna i arbetslaget i årskurs F-3 uppger att de har ett eget levande kvalitetsarbete. Även lärarna i årskurs 4-9 kan reflektera kring exempel på systematiskt förändringsarbete som fungerat. Bägge lärargrupperna anser att arbetet med att ta fram de underlag som lämnas till rektorn är givande i sig, även om det inte föranleder någon analys där de är inblandade. Skolinspektionen bedömer att rektorn måste utveckla skolans kvalitetsarbete. Skolan måste hitta ett sätt att gemensamt och systematiskt analysera de uppgifter man har för att styra skolan mot nationella mål.

3.4.2 Kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som uppfyller förordningens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska varje skola som ingår i det offentliga skolväsendet årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Kvalitetsredovisningen ska innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. I kvalitetsredovisningen ska verksamhetens förutsättningar, arbetet i verksamheten och utbildningens måluppfyllelse redovisas. I kvalitetsredovisningen ska uppföljning och utvärdering av planen mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever redovisas. Skolans kvalitetsredovisning ska vidare utarbetas under medverkan av lärare,

övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet med kvalitetsredovisning.

Vid Ytterhogdals skola finns i den aktuella kvalitetsredovisningen en otydlighet främst kring personalens medverkan. Dessa beskriver vid intervju att kvalitetsredovisningen till stora delar är en pappersprodukt. Lärarna i årskurs 4-9 anser att målen som kommer från kommunen i kvalitetsredovisningen ofta saknar förankring i verksamheten. Underlaget till redovisningen har de dock bidragit med samtidigt som de fått möjlighet att ta ställning till utkast av redovisningen. Eleverna vid skolan har inte deltagit i utarbetandet av redovisningen.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver utveckla sin kvalitetsredovisning så att den blir ett verktyg för skolans förbättringsarbete. Förutsättningen för detta är regelbunden dokumentation och gemensam analys av skolans samlade resultat, se även bedömningspunkt 3.4.1. För stöd i utformningen av kvalitetsredovisning, se Skolverkets allmänna råd om kvalitetsredovisning (SKOLFS 2006:18).

2009-12-09 Umeå

Ulf Pantzare

Stina Johansson